

รายงานการถอดบทเรียน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอปัว
หมู่ที่ 1 ตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ปี
2568

จัดทำโดย
สำนักงานเกษตรอำเภอปัว จังหวัดน่าน
กรมส่งเสริมการเกษตร

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(ศพก.) อำเภอปัว
จังหวัดน่าน

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล.....นายจันทร์ พรหมรังภา.....

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้.....บ้านเลขที่ ๑๔๗ หมู่ ๑ บ้านนาปาน ตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน.

โทรศัพท์.....๐๙๘-๗๖๔๘๗๔๑.....Facebook.....-.....Line.....-

เกิด พ.ศ.....๒๔๙๕.....ปัจจุบันอายุ ๗๓ ปี.....

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา.....ประถมศึกษา.....

สถานบันการศึกษา.....โรงเรียนครูราษฎร์รังสฤษดิ์.....

คณะ/สาขาวิชา.....-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....-

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๒๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.....๒๕๖๐.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน...๒...แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าวและเพิ่มผลผลิตข้าว

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว การเพิ่มผลผลิต การยกระดับคุณภาพข้าวให้ตอบสนองความต้องการของตลาด

๒. แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

การปลูกพืชผสมผสาน และเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน....๔...ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว

โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร มีการผลิตตามกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยได้มาตรฐานตามการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสม ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมีด้วยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตเอง งดการใช้สารเคมีในการผลิต การใช้การจัดการศัตรูพืชแบบวิธีผสมผสาน IPM ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง

ฐานเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตข้าวและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว แล้วยังมีการแปรรูปผลิตข้าว เพื่อต่อยอดและเพิ่มมูลค่าของข้าว

๒. ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก

การทำปุ๋ยหมัก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเศษอินทรีย์วัตถุต่างๆ

ฐานเรียนรู้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน นำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง

๓. ฐานเรียนรู้ด้านการประมง

การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงในด้านการจับและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และเป็นแบบดำรงชีพ

ฐานเรียนรู้ส่งเสริมการฟื้นฟูพันธุ์ปลาและการจัดการระบบนิเวศน้ำในท้องถิ่น และเกษตรกรมีทักษะในการเลี้ยงสัตว์น้ำเชิงเศรษฐกิจ เกษตรกรสามารถต่อยอดเป็นอาชีพ สร้างรายได้อย่างยั่งยืน

๔. ฐานเรียนรู้ปลูกพืชหลังนา

การปลูกพืชหลังนาชนิดอื่นต่อจากการทำนาข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเสร็จ โดยอาศัยพื้นที่ว่างช่วงฤดูแล้งหรือหลังฤดูฝน เพื่อให้ดินไม่ว่างเปล่า ลดวัชพืช เพิ่มรายได้ และช่วยบำรุงดินให้ดีขึ้น ถือเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ฐานเรียนรู้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เรียนรู้การปลูกพืชหลายชนิด เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มรายได้ เน้นการจัดการน้ำให้มีใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี และหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรสามารถนำผลผลิตมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....๕...หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน.....๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว

๒) หลักสูตรการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน.....๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) หลักสูตรเกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) หลักสูตรการใช้ปุ๋ยหมักและสารชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมีในการปลูกพืช
- ๒) หลักสูตรการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- ๓) หลักสูตรการปรับปรุงบำรุงดิน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การลดต้นทุนการผลิตข้าวและเพิ่มผลผลิตข้าว

วัตถุประสงค์

- เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร ลดค่าใช้จ่ายด้าน ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์
- เพิ่มประสิทธิภาพโดยใช้ปัจจัยด้านการผลิต
- ยกระดับด้านการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพสูงให้ตามความต้องการของตลาด ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

เนื้อหาหลักสูตร

- การปลูกนาโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ด และการปลูกนาโยน เพื่อลดปัญหาด้านแรงงานและการบริหารจัดการภายในแปลง
- การเตรียมดินและปุ๋ย: การไถกลบ ใช้ปุ๋ยหมัก, ปุ๋ยเคมี
- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน: หลากหลายวิธีร่วมกันอย่างเหมาะสม เพื่อลดความเสียหายต่อผลผลิต ลดต้นทุนการใช้สารเคมี และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- การจัดการแปลงเมล็ดพันธุ์ (การคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว)
- การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว (เมล็ดพันธุ์ข้าว)

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- บรรยาย/สาธิต: ถ่ายทอดความรู้หลักการและเทคนิค โดยวิทยากรที่มีองค์ความรู้
- ฝึกปฏิบัติ: ให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์: ผู้เรียนและวิทยากร ได้มีการแบ่งปันประสบการณ์จริง ความสำเร็จ ปัญหา หรือวิธีแก้ไขที่ตนเองเคยประสบมา เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และสามารถนำไปปรับใช้กับตนเองได้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๑. บทบาทของประธานศูนย์การเรียนรู้ ศพก. ในการจัดทำแผนฯ

เป็นตัวแทนของเกษตรกรและเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ปัว เชื่อมโยงข้อมูล ระบุปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อการพัฒนาด้านเกษตรของอำเภอปัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่และโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาเกษตร

๒. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ

๒.๑) การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ ร่วมประชุมหรือสัมมนาเชิงพื้นที่กับเกษตรกร สำรวจปัญหาและความต้องการของเกษตรกร เช่น การขาดความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่ การจัดการศัตรูพืช การตลาด การบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งทำฐานข้อมูลเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรเพื่อใช้ประกอบการวางแผน

๒.๒) การเสนอแนวทางการพัฒนา นำข้อมูลจากพื้นที่เสนอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนงานระดับอำเภอ พิจารณา พร้อมเสนอแนวทางแก้ไข เช่น การจัดอบรมเทคนิคการเกษตร การสร้างแปลงสาธิต การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชุมชน

๒.๓) การเข้าร่วมประชุมเชิงวางแผน ร่วมประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ และจังหวัด นำเสนอปัญหาและความต้องการ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาวิธีการแก้ไขและบูรณาการโครงการต่าง ๆ

๒.๔) การติดตามผล หลังจากเสนอแผน จะเป็นตัวแทนติดตามผลในพื้นที่

๖. ๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำ แผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๑. ขั้นตอนการจัดทำ

๑. สสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์

- ศพก.ศูนย์หลักของอำเภอรวบรวมข้อมูลพื้นที่ เช่น จำนวนเกษตรกร ข้อมูลด้านการผลิต/การตลาด ความต้องการเรียนรู้ของเกษตรกร
- วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรที่มี เช่น แปลงสาธิต แหล่งน้ำ เครื่องจักรกลเกษตร

๒. ระบุปัญหาและความต้องการ

- จัดประชุมร่วมกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุปัญหาการเกษตรและความต้องการ
- จัดทำรายการกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

๓. ร่างแผนปฏิบัติการราย ศพก.

- กำหนดเป้าหมายของแผน เช่น เพิ่มผลผลิต ปรับปรุงคุณภาพสินค้า พัฒนาองค์ความรู้
- กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ เช่น การจัดฝึกอบรม การจัดทำแปลงสาธิต
- ระบุระยะเวลาของแต่ละกิจกรรม
- ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ เช่น จำนวนเกษตรกรเข้าร่วม จำนวนแปลงสาธิต สินค้าได้รับมาตรฐาน

๔. พิจารณาและปรับปรุงร่างแผน

- เสนอต่อ คณะทำงาน/คณะกรรมการ ศพก.อำเภอ/ปว เพื่อให้ข้อเสนอแนะ
- ปรับปรุงร่างตามคำแนะนำและความเหมาะสม

๕. นำเสนอและอนุมัติ

โดยเสนอร่างแผนต่อ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ หลังจากอนุมัติแล้ว นำแผนไปปฏิบัติและติดตามผล

๒. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

กลุ่ม/บุคคล	หน้าที่ในการจัดทำแผน
ประธานศพก.อำเภอ	ประสานงานกับเกษตรกรและหน่วยงานราชการ นำข้อมูลจากพื้นที่เสนอในแผน
เจ้าหน้าที่ศูนย์เรียนรู้ (ศพก.)	รวบรวมข้อมูล จัดทำร่างแผน และติดตามผล
เกษตรกร/สมาชิกศพก.	ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการ ร่วมระบุกิจกรรมและตัวชี้วัด
เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ	ให้คำปรึกษาเชิงวิชาการและเทคนิคการเกษตร ช่วยร่างกิจกรรม
หน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ (อบต., เทศบาล, กศน.)	ให้ข้อมูลด้านทรัพยากร การฝึกอบรม และงบประมาณสนับสนุน
คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ/จังหวัด	ให้ความเห็นชอบและตรวจสอบความสอดคล้องกับนโยบายจังหวัด

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) เดิมนั้นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านตำบลสถาน เป็น สถานที่ให้บริการด้านการเกษตรของชุมชน ในด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตร มีการบริหารจัดการองค์รวม อีกทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนมีการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไว้ใช้เองอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง และยังเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชาวนาให้มีความสามารถในการผลิตและเป็น ผู้ประกอบการด้านข้าวแบบครบวงจร เป็นชาวนามีอาชีพ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง สิ่งที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการ คือ เกิดการบูรณาการท างานในพื้นที่และนอกพื้นที่สู่การขับเคลื่อนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ จนได้รับการพัฒนาอาชีพให้แก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม และได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ความท้าทายที่ผลักดันที่ทำให้ นายจันทร์ พรหมลังกา หันมาใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการเกษตรในปัจจุบันเกิดจาก ทั้งปัญหายัยธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนทำให้ผลผลิตไม่แน่นอน ราคาพืชผลผันผวนสูงจนส่งผลกระทบต่อรายได้ ความเสื่อมโทรมของดินและทรัพยากรน้ำจากการใช้สารเคมีต่อเนื่องในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว รวมถึงปัญหาค่าต้นทุนและโรคระบาดที่ควบคุมได้ยาก นอกจากนี้ยังมีความท้าทายด้านแรงงานที่ลดน้อยลงเพราะคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยอยากทำการเกษตร อีกทั้งตลาดและผู้บริโภคปัจจุบันให้ความสำคัญกับมาตรฐาน ความปลอดภัย และคุณภาพของผลผลิตมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ต้องปรับตัวโดยหันมาใช้ความรู้เชิงวิชาการ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างความมั่นคงทางอาชีพในระยะยาว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรม การเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑) เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑) เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว

- การป้อนเมล็ดพันธุ์น้ำเมล็ดข้าวไปใส่ในถังพักแล้วปล่อยเมล็ดให้ไหลลงอย่างสม่ำเสมอ
- การคัดด้วยลมและตะแกรง เมื่อเมล็ดข้าวลงมายังตะแกรงจะมีลมดูดขึ้นไปข้างบนเพื่อแยก

เมล็ดลีบออก และสิ่งแปลกปลอมออกให้สะอาด

- เมล็ดพันธุ์ที่ดีจะถูกรวบรวมไว้ ส่วนสิ่งเจือปนที่ถูกคัดแยกก็จะถูกนำไปทิ้งในช่องเก็บสิ่งเจือปนที่อยู่ด้านล่างของเครื่อง

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในความลึกที่เหมาะสมแล้วส่งตรวจหาค่า pH และธาตุอาหาร
- อ่านผลวิเคราะห์เพื่อดูความต้องการของดินและพืช จากนั้นเลือกสูตรปุ๋ยที่เหมาะสม
- อัตราปุ๋ยตามคำแนะนำและช่วงเวลาใส่ที่เหมาะสม
- ประเมินผลหลังดำเนินการและบันทึกข้อมูลเพื่อใช้วางแผนต่อไป

๒) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

- สำรวจแปลงและติดตามการระบาดของศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ
- ใช้วิธีป้องกัน เช่น ปลูกพืชหมุนเวียน ใช้พันธุ์ต้านทาน หรือจัดการแปลงให้สะอาด
- ใช้วิธีชีวภาพ เช่น ปล่อยตัวห้ำ ตัวเบียน หรือใช้เชื้อรากำจัดโรคพืช
- ใช้วิธีกายภาพ เช่น กำจัดวัชพืช ตัดส่วนที่เป็นโรค หรือใช้ตาข่ายป้องกัน
- ใช้สารเคมีอย่างมีเหตุผล โดยเลือกชนิดที่ปลอดภัยและปฏิบัติตามคำแนะนำ
- ประเมินผลหลังดำเนินการและบันทึกข้อมูลเพื่อใช้วางแผนต่อไป

๓) การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)

- เตรียมพื้นที่เพาะปลูกให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ และห่างจากแหล่งมลพิษ
- ใช้น้ำ ปุ๋ย และสารเคมีที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน และไม่เกินอัตราที่กำหนด
- จัดการแปลงอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกข้อมูลการใช้ปัจจัยการผลิตทุกครั้ง
- ดูแลสุขลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน เช่น ล้างมือก่อนเก็บเกี่ยว และใช้อุปกรณ์สะอาด
- เก็บเกี่ยวผลผลิตในเวลาที่เหมาะสม ใช้ภาชนะสะอาด และบรรจุพร้อมติดรหัสย้อนกลับ
- ผ่านการตรวจประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับรองมาตรฐาน GAP

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก. ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- ๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๑.๑) ..นาข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๖-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๒) ..ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๖-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓)-.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....-.....(ไร่-งาน-วา)
- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๒.๑) ..ปลานิล.....จำนวน.....๖๐๐.....(ตัว)
- ๒.๒) ..ปลาดุก.....จำนวน.....๓๐๐.....(ตัว)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑)-.....จำนวน.....(ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ผลผลิตผัก.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑)ข้าว.....เป็นเงิน.....๕,๕๐๔.....บาท/ไร่
- ๑.๒)ข้าวโพดอาหารสัตว์.....เป็นเงิน.....๔,๑๒๐.....บาท/ไร่
- ๑.๓)แตงกวา.....เป็นเงิน.....๒,๓๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๔)ถั่วฝักยาว.....เป็นเงิน.....๒,๑๐๐.....บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต.....๑๔,๐๒๔.....บาท/ไร่
- รายได้.....๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ.....ผลผลิตจากในสวนเช่น ถั่วฝักยาว มะเขือ แตงกวา อื่นๆ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๒๕๐ - ๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน) ได้จาก
อะไรบ้าง

ระบุ.....เมล็ดพันธุ์ข้าว, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๘๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง คือการได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านการเกษตร ทั้งเรื่องเทคนิคการผลิต การจัดการแปลง และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการเป็นผู้นำ การวางแผน และการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังเกิดความภาคภูมิใจและความสุขจากการเห็นผลสำเร็จของเกษตรกรที่นำความรู้ไปปรับใช้จริง

เกษตรกรรายอื่น การดำเนินงานของศูนย์ช่วยให้เข้าถึงความรู้ เทคนิค และแนวทางการผลิตที่ทันสมัย สามารถปรับปรุงผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มคุณภาพสินค้าได้อย่างเป็นรูปธรรม เกษตรกรยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และเกิดแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรุ่นใหม่สนใจทำเกษตรอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน การดำเนินงานของศูนย์ช่วยสร้างความเข้มแข็งในด้านการเกษตร ทำให้ชุมชนสามารถผลิตสินค้าได้คุณภาพ มีความสามารถแข่งขันในตลาด และลดความเสี่ยงด้านรายได้ การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ยังช่วยสร้างความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างสมาชิก ส่งผลให้ชุมชนมีความมั่นคงและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ในการทำเกษตรของเรามีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมหลายด้านมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การถกกลบเศษวัสดุทางการเกษตร ทำให้สมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ง่ายต่อการเตรียมดินและการเจริญเติบโตของรากพืช ช่วยเพิ่มการระบายอากาศและน้ำในดิน การอุ้มน้ำของดินดีขึ้นและลดความหนาแน่นของดิน เพิ่มจำนวนและกิจกรรมของจุลินทรีย์ดินที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนธาตุอาหารในดินให้อยู่ในรูปที่พืชสามารถดูดซึมได้ การลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร ซึ่งช่วยลดการปลดปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ฝุ่นละออง PM๑๐ และ PM๒.๕ ที่ก่อให้เกิดหมอกควันและมลพิษทางอากาศรุนแรง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในศูนย์เรียนรู้เกษตรกร (ศพก.) ไม่เพียงช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร แต่ยังมีประโยชน์สำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ กิจกรรมต่างๆ เช่น การการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานนี้ช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศเกษตร ลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายลดมลพิษ การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้เป็นวัตถุดิบทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและรักษาคุณภาพดินและส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

ด้วยกิจกรรมเหล่านี้ ศพก. จึงเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน และเป็นตัวอย่างในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในแปลงเกษตรของเกษตรกรและในชุมชนโดยรอบ ทำให้เกิดสมดุลระหว่างการผลิตพืชอาหารและการรักษาสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ผลสำเร็จของการปฏิบัติงานในฐานะศูนย์เรียนรู้เกษตรกร (ศพก.) เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนจากความสามารถในการจัดการและถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของพื้นที่ได้อย่างครบถ้วน เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น สภาพดิน น้ำ ภูมิอากาศ และศัตรูพืชในพื้นที่ สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผนและปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริง

ด้วยความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในศพก. ทำให้ผู้ปฏิบัติงานและเกษตรกรมีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ สามารถวางแผนการเกษตรอย่างเป็นระบบ และส่งต่อความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพิ่มผลผลิตข้าว (การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว) โดยเป็นเกษตรกรผู้นำต้นแบบให้กับเกษตรกร ผู้ที่สนใจทั้งในพื้นที่อำเภอบัว และในพื้นที่จังหวัดน่านเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อเรียนรู้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้มีการผลิตข้าวคุณภาพที่เป็นที่ต้องการของตลาด

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึง การรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง รับเรื่องร้องเรียน และข้อเสนอแนะจากเกษตรกร เพื่อนำไปวิเคราะห์และจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการดิน น้ำ การป้องกันศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต โดยศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) จึงเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาการเกษตรในชุมชน อีกทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีในการสนับสนุนและช่วยเหลือภาคการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้ามาใช้บริการข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการเกษตร โดยนำไปปรับใช้ในทำการเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสม อีกทั้งเป็นคนประสานงานระหว่างเกษตรกรในพื้นที่ กับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อขับเคลื่อนงานภาคการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ทำผ่านช่องทางหลากหลาย เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตในแปลงเรียนรู้ การประชุมกลุ่มเกษตรกร และการให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว ซึ่งช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงเทคนิคและแนวทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของศูนย์ เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในด้าน การผลิตสินค้าด้านการเกษตร ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ลดต้นทุนการผลิต

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ คือ เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต พัฒนาการจัดการภายในแปลงให้ยั่งยืน และบางรายได้นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อให้เพื่อนเกษตรกรในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องและการเกษตรที่มีประสิทธิภาพในวงกว้าง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
- สร้างเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรการจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน การวางแผนการผลิต แผนการตลาด
บริหารจัดการปัจจัยการผลิตร่วมกัน เช่น รวมกันซื้อปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตผัก

-สร้างเครือข่าย ศูนย์ข้าวชุมชนระดับจังหวัดน่าน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการผลิต และขยายตลาด

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

มีบทบาทสำคัญในการแผนงานและแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอีกทั้งเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกร ศูนย์ ศพก.เครือข่าย และหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร และวิชาการเกษตร ทำให้การถ่ายทอดองค์ความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ โดยได้เรียนรู้จากของจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้มีหลักสูตรการเรียนรู้ฐานการเรียนรู้และการบริการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยอาศัยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการเกษตร และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริงนำความรู้ไปปรับใช้จริง ทำให้ได้ผลผลิตที่ดีและคุณภาพ อีกทั้งเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญในการส่งเสริมการเกษตร และยังสร้างชุมชนเกษตรที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปัว

๒. ประธานศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอปัว

๓. ครูบุญชีอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ความเสียสละและทุ่มเทของเกษตรกรต้นแบบ นายจันท์ พรหมลังกา มีการเฝ้าหาความรู้ใหม่ ๆ มาทดลองปฏิบัติในพื้นที่ เมื่อใช้ได้จริงแล้ว ได้มีการถ่ายทอดแนวคิดและความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจจะนำไปปรับใช้ในกิจกรรมการทำการเกษตรของตนเอง และร่วมมือกับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำปัจจัยด้านการผลิตและองค์ความรู้ต่างๆ นำมาสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- ทำวันนี้ให้ดีที่สุด -

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

นายจันทร พรหมลังกา ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

นายชาญศักดิ์ สิทธิพงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวนิตยา แซ่ซึ้ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นายศรายุทธ ศิริสันติกุล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียนโดยใช้วิธีการการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ผ่านมาของประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลจากประสบการณ์จริง ผลสำเร็จ หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ผ่านการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสังเกต หรือการลงพื้นที่

จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนสรุปเป็นบทเรียนที่ชัดเจน เช่น ปัญหาที่พบและแนวทางในการแก้ไข แล้วจัดทำเอกสารหรือสื่อเผยแพร่ให้ทีมงาน องค์กร และเกษตรกรผู้ถูกถอดบทเรียนรับทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการหรือคู่มือการทำงาน เครื่องมือที่มักใช้ประกอบด้วย Fishbone Diagram, SWOT Analysis, Mind Mapping รวมถึงเอกสารบทเรียน Knowledge Management System

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ไม่มี-

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบัว
หมู่ 1 ตำบลสถาน อำเภอบัว จังหวัดน่าน

